

29-February-2016

SAKSBEHANDLER
Kjersti Randers

INNVALGSTELEFON

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.noVÅR REF.
16/00294-3DERES REF.
2015/12794-6

DERES DATO

ARK. P - Plansaker
271 Radøy kom. - HoVÅR DATO
24.02.2016Radøy kommune
Radøyvegen 1690
5936 MANGER

Innvilgelse av søknad om dispensasjon fra kulturminneloven (kml) § 8 første ledd.
Turvei i sikringssone til automatisk fredet kulturminne,
Manger prestegård, gnr/bnr 45/127, Radøy kommune, Hordaland

Konflikt med sikringssone, heller id 214341

Vi viser til brev fra Hordaland fylkeskommune av 10.02.16, vedlagt søknad av 18.12.15 om anlegg av universelt utformet turvei innen sikringssonen til automatisk fredet heller på Manger Prestegård 45/127. Videre vises det til uttalelse fra Universitetsmuseet i Bergen. Vi bemerker at det i overskriften av begge disse to brev er skrevet feil id nr 213341. Korrekt id er 214341.

Tiltaket vil berøre sikringssonen til en heller som er automatisk fredet i medhold av lov om kulturminner av 1978 nr. 50 (kml) § 4 første ledd. Også sikringssonen er automatisk fredet. I henhold til kml § 3 første ledd er inngrep i automatisk fredet kulturminne forbudt med mindre det foreligger tillatelse etter kml § 8. Riksantikvaren er rette myndighet til å gi slik tillatelse, jf. forskrift om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven § 1 nr. 1.

Vedtak

Med hjemmel i kml § 8 første ledd fatter Riksantikvaren følgende vedtak:

«I forbindelse med anlegg av universelt utformet turvei, gis det med dette tillatelse til oppføring av gangbro som vil berøre sikringssonen til automatisk fredet kulturminne, en heller, id 214341, Manger Prestegård gnr/bnr 45/127, Radøy kommune, jf. vedlagt kart.

Tillatelsen gis uten vilkår om arkeologiske undersøkelser eller overvåking

Tillatelsen gjelder bare det omsøkte tiltaket. Tillatelsen bortfaller dersom tiltaket ikke er iverksatt innen 3 år fra mottakelsen av dette brev.»

Omsøkt tiltak

Det planlegges en om lag 2 km lang turvei med krav til universell utforming. Konfliktpunktet med helleren ligger på bnr 127, der Radøy kommune er både grunneier og tiltakshaver. Grunnet de topografiske forhold er det behov for en trekonstruksjon/gangbru forbi hellerens nordøstende. Alternativ løsning vil innebære å sprengte i berget nordøst for lokaliteten, noe som er vurdert som en dårlig løsning med tanke på naturmiljø, irreversibel karakter og fare for skjemming av helleren.

Kulturminner/kulturmiljø

I nærområdet er kjent flere funn fra førreformatorisk tid, bl.a. båtfunn, steinøks, nøkkel og kleberkar. Helleren ligger 7-9 m.o.h. og er om lag 20 m lang retnings øst-vest og inntil knappe 2 meter dyp. Den vender seg mot Nesvatnet/sjøen i sør. Prøvestikk viste massetykkelse på ca 75 cm med funn av 26 avslag og biter av flint, kvarts, kvartsitt, bergkrystall og bergart, samt brent nøtteskall og bein. C-14-datering antyder bruk i romertid. Avslagsfunn og høyde over havet åpner for bruk også i deler av steinalderen.

Hordaland fylkeskommune og Universitetsmuseet i Bergen uttaler Fylket mener at turveien er et viktig og positivt tiltak i et populært turområde. Turveien med universell utforming vil i stor grad etableres på noen av de mange stiene i området. Enkelte steder, som ved helleren, er terrengforholdene av en slik karakter, at en enkel tre-konstruksjon (reversibel) er nødvendig. Forslaget synes ikke utilbørlig skjæmmende og vil ikke skade kulturminnet. Universitetsmuseet i Bergen sier seg enig i fylkets vurderinger. Begge etater anbefaler dispensasjon for omsøkt tiltak, uten vilkår.

Riksantikvarens merknader og begrunnelse for vedtaket
Riksantikvaren skal verne om kulturminner som ikke-fornybare ressurser og arbeide for at kulturminneverdiene blir best mulig ivaretatt og nyttiggjort i et samfunn i endring. Tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner kan gis dersom private og/eller samfunnsmessige hensyn vurderes å veie tyngre enn de kulturminnefaglige verdiene.

I dette tilfellet søkes det om oppføring av en enkel gangbru som griper inn i hellerens sikringsone i nordøst. Brua er nødvendig dersom en skal kunne anlegge en turvei med universell utforming forbi stedet. Alternativet med å sprengte bort noe av berget nordafor synes ikke ønskelig. Som det sies, vil dette være inngrep av irreversibel karakter med stygge sår i naturen og med en langt mer skjæmmende virkning på helleren enn gangbrua. Vi vektlegger at inngrepet kun er i sikringssonen, at det er på hellerens nord-/baksida og med dette ikke vil påføre selve hellerboplassen skader. Den vil trolig knapt være synlig fra helleråpningen, som vender seg mot sjøen i sør. Den er dessuten reversibel.

Riksantikvaren finner således, på bakgrunn av ovenstående vurderinger, at det kan innvilges dispensasjon for omsøkt tiltak i samsvar med vårt vedtak med vilkår.

Tiltaket skal gjennomføres som vist på vedlagte kart. Mindre avvik kan klareres med Hordaland fylkeskommune. Større avvik i forhold til omsøkt tiltak krever ny søknad til Riksantikvaren.

Vi gjør oppmerksom på at dersom det under anleggsarbeidet oppdages andre automatisk fredete kulturminner enn de tillatelsen gjelder for, skal arbeidet straks stanses i den utstrekning det kan berøre kulturminnet og Hordaland fylkeskommune varsles, jf. kml § 8 annet ledd. Riksantikvaren avgjør snarest mulig og senest innen tre uker om arbeidet kan fortsette og fastsetter evt. vilkår for dette.

Klagemulighet

Vedtaket kan påklages innen 6 uker fra dette brev er mottatt, jf. kml § 8 første ledd, tredje punktum. En eventuell klage rettes/stiles til Klima- og miljødepartementet, men sendes Riksantikvaren.

Vennlig hilsen

Isa Trøim (e.f.)
seksjonssjef

Kjersti Randers
seniorrådgiver

Vedlegg: 1

Kartskisse med omsøkt tiltak og berørt sikringsone til heller, id 214341

Kopi til:

Hordaland fylkeskommune, Kultur- og idrettsavdelinga, Postboks 7900, 5020 Bergen
UiB, UM, Avdeling for kulturhistorie, Fornminneseksjonen, Postboks 7800, 5020 Bergen

C-1

29-February-2016

SAKSBEHANDLER
Kjersti Randers

INNVALGSTELEFON

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

VÅR REF.
16/00294-3

DERES REF.
2015/12794-6

DERES DATO

ARK. P - Plansaker
271 Radøy kom. - Ho

VÅR DATO
24.02.2016

Radøy kommune
Radøyvegen 1690
5936 MANGER

Innvilgelse av søknad om dispensasjon fra kulturminneloven (kml) § 8 første ledd.
Turvei i sikringssone til automatisk fredet kulturminne,
Manger prestegård, gnr/bnr 45/127, Radøy kommune, Hordaland

Konflikt med sikringssone, heller id 214341

Vi viser til brev fra Hordaland fylkeskommune av 10.02.16, vedlagt søknad av 18.12.15 om anlegg av universelt utformet turvei innen sikringssonen til automatisk fredet heller på Manger Prestegård 45/127. Videre vises det til uttalelse fra Universitetsmuseet i Bergen. Vi bemerker at det i overskriften av begge disse to brev er skrevet feil id nr 213341. Korrekt id er 214341.

Tiltaket vil berøre sikringssonen til en heller som er automatisk fredet i medhold av lov om kulturminner av 1978 nr. 50 (kml) § 4 første ledd. Også sikringssonen er automatisk fredet. I henhold til kml § 3 første ledd er inngrep i automatisk fredet kulturminne forbudt med mindre det foreligger tillatelse etter kml § 8. Riksantikvaren er rette myndighet til å gi slik tillatelse, jf. forskrift om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven § 1 nr. 1.

Vedtak

Med hjemmel i kml § 8 første ledd fatter Riksantikvaren følgende vedtak:

«I forbindelse med anlegg av universelt utføret turvei, gis det med dette tillatelse til oppføring av gangbro som vil berøre sikringssonen til automatisk fredet kulturminne, en heller, id 214341, Manger Prestegård gnr/bnr 45/127, Radøy kommune, jf vedlagt kart.

Tillatelsen gis uten vilkår om arkeologiske undersøkelser eller overvåking

Tillatelsen gjelder bare det omsøkte tiltaket. Tillatelsen bortfaller dersom tiltaket ikke er iverksatt innen 3 år fra mottakelsen av dette brev.»

Omsøkt tiltak

Det planlegges en om lag 2 km lang turvei med krav til universell utforming. Konfliktpunktet med helleren ligger på bnr 127, der Radøy kommune er både grunneier og tiltakshaver. Grunnet de topografiske forhold er det behov for en trekonstruksjon/gangbru forbi hellerens nordøstende. Alternativ løsning vil innebære å sprengje i berget nordøst for lokaliteten, noe som er vurdert som en dårlig løsning med tanke på naturmiljø, irreversibel karakter og fare for skjemming av helleren.

Kulturminner/kulturmiljø

I nærområdet er kjent flere funn fra førreformatorisk tid, bl.a. båtfunn, steinøks, nøkkel og kleberkar. Helleren ligger 7-9 m.o.h. og er om lag 20 m lang retning øst-vest og inntil knappe 2 meter dyp. Den vender seg mot Nesvatnet/sjøen i sør. Prøvestikk viste massetykkelse på ca 75 cm med funn av 26 avslag og biter av flint, kvarts, kvartsitt, bergkrystall og bergart, samt brent nøtteskall og bein. C-14-datering antyder bruk i romertid. Avslagsfunn og høyde over havet åpner for bruk også i deler av steinalderen.

Hordaland fylkeskommune og Universitetsmuseet i Bergen uttaler

Fylket mener at turveien er et viktig og positivt tiltak i et populært turområde. Turveien med universell utforming vil i stor grad etableres på noen av de mange stiene i området. Enkelte steder, som ved helleren, er terrengforholdene av en slik karakter, at en enkel tre-konstruksjon (reversibel) er nødvendig. Forslaget synes ikke utilbørlig skjemmende og vil ikke skade kulturminnet. Universitetsmuseet i Bergen sier seg enig i fylkets vurderinger. Begge etater anbefaler dispensasjon for omsøkt tiltak, uten vilkår.

Riksantikvarens merknader og begrunnelse for vedtaket

Riksantikvaren skal verne om kulturminner som ikke-fornybare ressurser og arbeide for at kulturminneverdiene blir best mulig ivaretatt og nyttiggjort i et samfunn i endring. Tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner kan gis dersom private og/eller samfunnsmessige hensyn vurderes å veie tyngre enn de kulturminnefaglige verdiene.

I dette tilfellet søkes det om oppføring av en enkel gangbru som griper inn i hellerens sikringsone i nordøst. Brua er nødvendig dersom en skal kunne anlegge en turvei med universell utforming forbi stedet. Alternativet med å sprengte bort noe av berget nordafor synes ikke ønskelig. Som det sies, vil dette være inngrep av irreversibel karakter med stygge sår i naturen og med en langt mer skjemmende virkning på helleren enn gangbrua. Vi vektlegger at inngrepet kun er i sikringssonen, at det er på hellerens nord-/baksida og med dette ikke vil påføre selve hellerboplassen skader. Den vil trolig knapt være synlig fra helleråpningen, som vender seg mot sjøen i sør. Den er dessuten reversibel.

Riksantikvaren finner således, på bakgrunn av ovenstående vurderinger, at det kan innvilges dispensasjon for omsøkt tiltak i samsvar med vårt vedtak med vilkår.

Tiltaket skal gjennomføres som vist på vedlagte kart. Mindre avvik kan klareres med Hordaland fylkeskommune. Større avvik i forhold til omsøkt tiltak krever ny søknad til Riksantikvaren.

Vi gjør oppmerksom på at dersom det under anleggsarbeidet oppdages andre automatisk fredete kulturminner enn de tillatelsen gjelder for, skal arbeidet straks stanses i den utstrekning det kan berøre kulturminnet og Hordaland fylkeskommune varsles, jf. kml § 8 annet ledd. Riksantikvaren avgjør snarest mulig og senest innen tre uker om arbeidet kan fortsette og fastsetter evt. vilkår for dette.

Klagemulighet

Vedtaket kan påklages innen 6 uker fra dette brev er mottatt, jf. kml § 8 første ledd, tredje punktum. En eventuell klage rettes/stiles til Klima- og miljødepartementet, men sendes Riksantikvaren.

Vennlig hilsen

Inga Trøim (e.f.)
seksjonssjef

Kjersti Randers
seniorrådgiver

Vedlegg: 1

Kartskisse med omsøkt tiltak og berørt sikringsone til heller, id 214341

Kopi til:

Hordaland fylkeskommune, Kultur- og idrettsavdelinga, Postboks 7900, 5020 Bergen
UiB, UM, Avdeling for kulturhistorie, Fornminneseksjonen, Postboks 7800, 5020 Bergen

VENLEGG TIL 16/UC 214-3

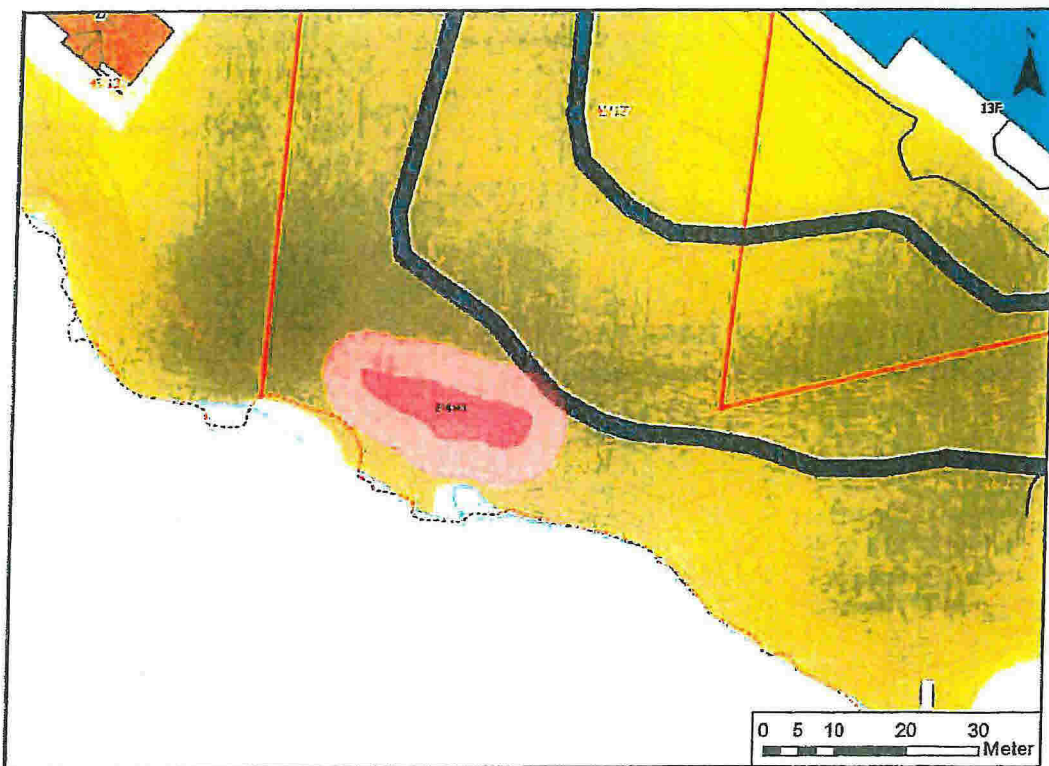

Fig. 1: Oversiktskart over lokalitet Manger Prestegård ID 214341 med turløypa markert.

Hordaland fylkeskommune

Agnes Mowinckels gate 5
PB 7900
5020 Bergen

Tlf: 55 23 90 00
e-post: hfk@hfk.no
www.hordaland.no

Foretaksnr. NO 938 626 367 mva.
Kontonr. [xxxx xx xxxxxx]